

לאמיתו של דבר הנו ילוד ציון כלי הכתוב "זה יולד שם",
 "איש ואיד יולד בה", ועיי"ש.

התי צבי הירש ראסקין
 - תות"ל 770 -

ה ג ז ה ש ל פ ס ח

יא. בהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים בתחלתו ע"ד המנהג
 להניח פתיתי חמץ קודם הבדיקה מציין כ"ק אדמו"ר שליט"א:
 "ראה בחק יעקב טעמי מנהג זה".

וז"ל שם (נעתק מ"פיענוח המראי מקומות והציונים"):
 "מהר"י ס"י קצ"ג כי הטעם שמניחין שלא ישכח לבטל למחר
 משא"כ כשיש לו חמץ נזכר בזמן הביעור לבטל עכ"ל ול"נ
 טעם המנהג שאם יבדוק ולא ימצא זמן מה יתרשל שוב ויתייאש
 מן הבדיקה ולא יבדוק עוד היטב לכך מניחין לו פתיתים
 שע"ז שימצא חמץ יתן לבו לבדוק היטב אולי ימצא עוד
 וקיי"ל ע"כ.

לכאורה יש נ"מ בין ב' הטעמים דלטעם הבי' הפתיתין
 צריכים להיות מונחים (לא ע"י הבדק אלא) ע"י אדם אחר
 (וכן נראה ברור מלשונו "מניחין לו שע"ז שימצא חמץ יתן
 לבו לבדוק היטב אולי ימצא עוד") דדוחק לומר שהבדק
 יתעורר לבדוק מ"מציאת" פתיתין שהוא עצמו הניח משא"כ לפי
 טעם האי' אין נ"מ מי הוא המניח.

ולפי זה יש לומר דדעת אדמו"ר הזקן הוא דטעם הבי' הוי
 עיקר שהרי זה לשונו בשו"ע שלו (סי' תלב סעי' י"א):
 "הנוהגים להניח פתיתי חמץ בבית בכמה מקומות קודם בדיקת
 הבדק יזהרו להניח חמץ קשה וכו'" (ולא סתם "קודם
 הבדיקה") היינו שהבדק אינו המניח. וכן בהגדה: "המנהג
 להניח פתיתי חמץ קשה זמן מה קודם הבדיקה כדי שימצאם
 הבדק" (ולא "כדי שימצאם אחר כך" וכיו"ב).

[ואע"פ שלקמן כי "ויעמיד מבי"ב אצלו לשמוע הברכה
 שיבדקו וכו'" דס"ל דמצוה לזכות את בי"ב ג"כ (כ"ק אד"ש

בהגדה בהוספות עי' פ"ו) הרי זה רק מבייב ואפי' אם אחד מהם הוא המניח הרי זה נוגע רק לחלקו וגם אשתו יכולה להניח].

ודרך אגב מש"כ אדמו"ר הזקן בהגדה "זמן מה קודם הבדיקה" צריך ביאור כוונתו בדיוק זה דבשולחנו הני"ל תיבות אלו אינם.

*

יב. בהגדה של פסח בהוספות (הוצאת תשלי"ג עי' סב) מובא משיחת ש"פ צו תשלי"ב שבה מבאר כ"ק אדמו"ר שליט"א טעם מה ששבת שלפני הפסח נקרא בשם שבת הגדול, עיי"ש. ומסיים שם וז"ל: "על כל אחד ואחת מישראל לדעת אשר מכיון שכל העולם לא נברא אלא בשבילו - הרי פשוט שהנהגת כל העולם תלוי בו וכו'" ושם הערה 7 כי "כמרז"ל (רש"י ר"פ בראשית) "בשביל ישראל שנקי ראשית", והכוונה היא לכאוי"א - שהרי כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נבה"ע (סנה' לז, א)". ע"כ.

וצריך ביאור כוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהערה שהרי לכאורה הי' מספיק להביא רק המרז"ל מסנהדרין (והא ד"בשביל ישראל שנקי ראשית" מיותר הוא) ואולי י"ל דבסנהדרין אינו מדבר על המציאות בפועל (שהעולם באמת נברא בשבילו) אלא שהאדם חייב לנהוג כאילו העולם נברא בשבילו ("חייב אדם לומר") משא"כ הא ד"בשביל ישראל שנקי ראשית" הכוונה על המציאות בפועל שזה מתאים ללשון השיחה: "על כל אחד . . . לדעת" אבל לאידך גיסא השיחה מדבר על כל אחד ואחת בפרט ו"בשביל ישראל" הוא רק על כללות ישראל ולכן מביא רא"י שהבריאה (בפועל) הי' בשביל כאוי"א מהמרז"ל דסנהדרין.

אבל להעיר מלקו"ש ח"ה עי' 292 ואילך בביאור פמ"א דתניא דשם הובא המרז"ל מסנהדרין ומוכח שם שזה מדבר על המציאות בפועל.

הת' מיכאל גאלאמב

- תות"ל 770 -